

Justitieutskottets betänkande 2019/20:JuU42

Den gemensamma parlamentariska kontrollgruppen för Europol (JPSG)

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen lägger redogörelsen till handlingarna.

I redogörelsen presenteras bakgrunden till att den gemensamma parlamentariska kontrollgruppen för Europol (Joint Parliamentary Scrutiny Group on Europol, JPSG) skapades, hur valet av delegationen till kontrollgruppen görs, huvuddragen i kontrollgruppens verksamhet samt delegationens verksamhet under 2019.

Behandlade förslag

Redogörelse till riksdagen 2019/20:Europoll Redogörelse för verksamheten inom den gemensamma parlamentariska kontrollgruppen för Europol och den svenska delegationens arbete under 2019

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet	4
Utskottets överväganden.....	5
Den gemensamma parlamentariska kontrollgruppen för Europol (JPSG)	5
Förteckning över behandlade förslag.....	10
Redogörelsen.....	10

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Den gemensamma parlamentariska kontrollgruppen för Europol (JPSG)

Riksdagen lägger redogörelse 2019/20:Europol1 till handlingarna.

Stockholm den 16 april 2020

På justitieutskottets vägnar

Andreas Carlson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Andreas Carlson (KD), Mikael Damsgaard (M), Serkan Köse (S), Cecilie Tenfjord Toftby (M), Karin Enström (M), Fredrik Malm (L), Sofia Nilsson (C), Anna Vikström (S), Azadeh Rojhan Gustafsson (S), Leif Nysmed (S), Mathias Tegnér (S), Jon Thorbjörnson (V), Martin Kinnunen (SD), Mattias Bäckström Johansson (SD), Tobias Andersson (SD), Annika Hirvonen Falk (MP) och Acko Ankarberg Johansson (KD).

Redogörelse för ärendet

I detta betänkande behandlar utskottet redogörelse 2019/20:Europoll Redogörelse för verksamheten inom den gemensamma parlamentariska kontrollgruppen för Europol och den svenska delegationens arbete under 2019.

Kontrollgruppen valdes av riksdagen den 31 januari 2019 och detta är således den första redogörelsen som har överlämnats till riksdagen.

I redogörelsen presenteras bakgrunden till att kontrollgruppen skapades, hur valet av delegationen till kontrollgruppen görs, huvuddragen i kontrollgruppens verksamhet samt delegationens verksamhet under 2019. Eftersom det är första gången som en redogörelse lämnas beskrivs också riksdagens deltagande i den gemensamma parlamentariska kontrollgruppen under perioden 2017–2018.

Inga motioner har väckts i ärendet.

Utskottets överväganden

Den gemensamma parlamentariska kontrollgruppen för Europol (JPSG)

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen lägger redogörelsen till handlingarna.

Bakgrund

Europol

Den europeiska polisbyrån Europolis verksamhet inleddes i slutet av 1990-talet med grund i Europolkonventionen. Sverige tillträdde Europolkonventionen 1997. Europolis målsättning är att stödja och stärka medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheters insatser och ömsesidiga samarbete för att förebygga och bekämpa allvarlig och gränsöverskridande brottslighet, terrorism och former av brottslighet som påverkar ett gemensamt intresse som omfattas av EU:s politik. Verksamheten består bl.a. i att samla in, analysera och utbyta information, samordna utredningar och operativa insatser, utarbeta hotbilda-bedomningar och tillhandahålla specialiserad utbildning. Europolkonventionen ersattes 2009 av ett rådsbeslut, och Europol ombildades då till en EU-myndighet. Med grund i Lissabonfördraget antogs sedermera 2016 den s.k. Europolförordningen (EU) 2016/794, som ersatte rådsbeslutet om Europol från 2009. Förordningen tillämpas fr.o.m. den 1 maj 2017.

Den politiska övervakningen av Europol

De nationella parlamenten ska delta i den politiska övervakningen av Europol i enlighet med artikel 88 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (FEUF).

I Europolförordningens artikel 51 anges att en specialinriktad gemensam parlamentarisk kontrollgrupp ska inrättas av de nationella parlamenten och Europaparlamentet. Den gemensamma parlamentariska kontrollgruppen ska utöva politisk övervakning av hur Europol i sin verksamhet fullgör sitt uppdrag, inbegripet vad avser konsekvenserna av denna verksamhet för människors grundläggande fri-och rättigheter.

Den gemensamma parlamentariska kontrollgruppen för Europol (Joint Parliamentary Scrutiny Group on Europol, JPSG) etablerades genom ett beslut vid EU-talmanskonferensens möte i april 2017. JPSG förväntades enas om sina arbetsformer mer i detalj och anta en arbetsordning vid sitt konstituerande möte. EU-talmanskonferensen rekommenderade även en översyn av arbetsordningen två år efter gruppens första möte. JPSG höll sitt

konstituerande möte i oktober 2017 men lyckades enas om en arbetsordning först mötet därefter, i mars 2018. En översyn av arbetsordningen genomfördes hösten 2019.

Kontrollgruppens uppgifter

Europolförordningen ger en allmän beskrivning av JPSG:s uppgifter. Kontrollgruppen ska utöva politisk övervakning av hur Europol i sin verksamhet fullgör sitt uppdrag, inbegripet vad avser konsekvenserna av denna verksamhet för fysiska personers grundläggande fri- och rättigheter. Bland annat ges JPSG genom förordningen befogenhet att begära att ledande befattningshavare för Europol ska inställa sig för att diskutera Europols verksamhet och att den europeiska datatillsynsmannen på begäran och minst en gång per år ska inställa sig för att diskutera allmänna frågor som rör skyddet av fysiska personers grundläggande fri och rättigheter.

Arbetsordningen anger att kontrollgruppen ska ledas gemensamt av parlamentet i den medlemsstat som innehar rådsordförandeskapet och Europaparlamentet, vilket företräds av ordföranden för det ansvariga utskottet. Konstellationen benämns medordföranden. JPSG:s sekretariat ska tillhandahållas av ordförandeskapstrojkan (delegationsordförandena från det innevarande, kommande respektive föregående ordförandeparlamentet och Europaparlamentet) och ha till uppgift att bistå medordförandena och trojkan. Enligt arbetsordningen ska JPSG träffas två gånger per år, på våren i parlamentet i rådsordförandelandet och på hösten i Europaparlamentet i Bryssel.

Val av en delegation

Riksdagen ska enligt 13 kap. 22 a § riksdagsordningen välja fyra ledamöter i en delegation till den gemensamma parlamentariska kontrollgruppen för Europol. Delegationen väljs för riksdagens valperiod och ska årligen lämna en redogörelse för sin verksamhet till riksdagen.

Riksdagen valde ledamöter och suppleanter i JPSG-delegationen den 31 januari 2019 för återstoden av valperioden 2018–2022 (prot. 2018/19:45).

Huvuddragen i JPSG:s verksamhet 2019

Under 2019 hölls två möten i den gemensamma parlamentariska kontrollgruppen för Europol: ett den 24–25 februari i Bukarest, Rumänien, och ett den 23–24 september i Bryssel, Belgien. Återkommande punkter vid mötena har varit redogörelser för Europols verksamhet och budget av byråns ledning, Europeiska datatillsynsmannens arbete när det gäller att utöva tillsyn över Europols behandling av personuppgifter samt Europols samråd med JPSG om utkastet till Europols fleråriga programdokument. En fråga som återkommande lyfts fram av såväl Europols ledning som av JPSG:s delegationer är de planerade nedskärningar som väntas av byråns budget, dels

årsbudgeten, dels finansieringen i förslaget till EU:s långtidsbudget för perioden 2021–2027.

Utöver de punkter som står i fokus för JPSG:s uppdrag att kontrollera Europol har mötena kommit att handla om kontrollgruppens interna arbetsordning inklusive det danska folketingets status i gruppen. Vid mötet i Bukarest skulle gruppen fatta beslut om att utse en representant med uppdrag att agera observatör i Europols styrelse. Ingen enighet nåddes i frågan, vilket resulterade i att beslutet hänsköts till nästkommande möte. Vid mötet i Bryssel stod denna fråga på nytt på dagordningen liksom en diskussion och beslut om ändring av JPSG:s arbetsordning, med anledning av den översyn som föreskrivs i arbetsordningen. Ingen konsensus kunde nås om de föreslagna ändringarna i arbetsordningen utöver ett ändringsförslag om det danska folketingets status i gruppen. Detta ändringsförslag hade beretts av en särskild arbetsgrupp bestående av trojkaparlamenten och den danska delegationen. Följden blev att arbetsordningen lämnades oförändrad med undantag för bestämmelserna om Danmark.

Riksdagsdelegationens verksamhet 2019

Som framgång valde riksdagen ledamöter och suppleanter till JPSG-delegationen den 31 januari 2019. Delegationen höll sitt konstituerande sammanträde den 5 februari 2019 vid vilket man även valde en ordförande och vice ordförande för delegationen.

Under 2019 har delegationen sammanträtt i riksdagen vid totalt fyra tillfällen: i februari, maj, augusti och november. Sammanträdena har bl.a. behandlat delegationens förberedelser inför de JPSG-möten som har hållits under året, förberedelser inför delegationens studiebesök på Europol, inkomna handlingar till delegationen från Europol, JPSG och dess delegationer samt kontakter mellan delegationen och justitieutskottet.

Delegationens ledamöter har under 2019 deltagit vid de två JPSG-möten som har hållits i Bukarest och Bryssel. Under året genomförde delegationen även ett studiebesök på Europols högkvarter i Haag. Nedan ges en mer ingående redogörelse för dessa möten och besök.

Delegationens ledamöter i justitieutskottet har muntligen återrapporterat till utskottet efter JPSG-mötena. Under året har delegationens presidium även deltagit vid två av de delegationspresidiefrukostar som talmannen regelbundet anordnar.

JPSG:s fjärde möte i Bukarest den 24 – 25 februari 2019

Den 24–25 februari 2019 hölls det fjärde mötet i den parlamentariska kontrollgruppen för Europol i Bukarest, Rumänien. Vid mötet deltog totalt drygt 70 ledamöter från de nationella parlamenten och Europaparlamentet. Danska folketinget deltog som observatör. Från riksdagen deltog riksdagens nyvalda JPSG-delegation: Petter Löberg (S), Carl-Oskar Bohlin (M), Maria Strömkvist (S) och Lotta Finstorp (M). Mötet innehöll bl.a. ett åsiktsutbyte

med Europols verkställande direktör och ordföranden för Europols styrelse samt med Europeiska datatillsynsmannen (European Data Protection Supervisor, EDPS) och ordföranden för Europols samarbetsnämnd om tillsynen av Europols behandling av personuppgifter. Information gavs även om Europols arbete när det gäller hanteringen av reseinformation och kampen mot cyberbrottslighet.

Vid mötet och i anslutning till detta diskuterades även förfarandet för att utse JPSG:s representant med uppdrag att delta som observatör vid Europols styrelsemöten. En annan fråga som berördes i anslutning till mötet var det danska folketingets deltagande i JPSG. Den för frågan särskilt inrättade arbetsgruppen hade diskuterat frågan i syfte att presentera ett förslag i samband med översynen av arbetsordningen vid mötet i Bryssel i september 2019.

JPSG:s femte möte i Bryssel den 23–24 september 2019

Den 23–24 september 2019 hölls det femte mötet i den parlamentariska kontrollgruppen för Europol i Bryssel, Belgien. Vid mötet deltog totalt drygt 70 ledamöter från de nationella parlamenten och Europaparlamentet. Danska folketinget deltog som observatör. Från riksdagen deltog JPSG-delegationens ordförande Petter Löberg (S), ledamöterna Maria Strömkvist (S) och Lotta Finstorp (M) samt suppleanten Helena Bouveng (M).

I vanlig ordning innehöll mötet ett antal sessioner som handlade om Europols verksamhet. Dessa innefattade bl.a. en presentation av Europols verksamhet sedan det senaste JPSG-mötet av Europols verkställande direktör, en föredragning av Europolstyrelsens verksamhet av styrelsens ordförande, en föredragning av Europeiska datatillsynsmannen och Europols samarbetsnämnd, en presentation av det finska ordförandeskapets prioriteringar på det polisiära området av den finska inrikesministern samt Europols prioriteringar på området informationshantering.

En av huvudpunkterna på dagordningen kom dock att bli översynen av JPSG:s arbetsordning. Enligt den gällande arbetsordningen ska JPSG i linje med rekommendationerna från EU-talmanskonferensen i april 2017 se över sin arbetsordning två år efter sitt konstituerande möte, vilket ägde rum i oktober 2017.

Inför mötet i Bryssel hade flertalet delegationer lämnat in ändringsförslag till arbetsordningen. Merparten av dessa rörde arbetsordningens artikel 5 om utnämning av JPSG:s representant till Europols styrelsemöten. Ett gemensamt ändringsförslag lämnades även in om det danska folketingets status i gruppen av den arbetsgrupp som hade inrättats särskilt för frågan.

Frågan om översynen var uppdelad i två sessioner vid mötet. Under den första mötesdagen fick delegationerna redogöra för sina inskickade ändringsförslag och motiven till dessa. Under den andra mötesdagen fortsatte debatten om ändringsförslagen.

Inget beslut fattades under punkten på dagordningen om utnämningen av JPSG:s representant till Europols styrelsemöte. Då ingen konsensus hade nåtts om att ändra arbetsordningens artikel 5 meddelade medordförandena att de även fortsättningsvis kommer att representera JPSG vid styrelsemötena.

Studiebesök på Europol den 12–13 september 2019

Den 12–13 september 2019 genomförde ledamöter och suppleanter från riksdagens JPSG-delegation ett studiebesök på Europols högkvarter i Haag. Under studiebesöket träffade delegationen bl.a. Europols biträdande direktör och Europols styrelsesekreterare som redogjorde för Europols organisation och planering, byråns budget och samarbetet med länder utanför EU.

Syftet med studiebesöket var att JPSG-delegationen skulle få fördjupad kunskap om Europols organisation och verksamhet. Studiebesöket genomfördes en dryg vecka före det femte JPSG-mötet i Bryssel den 23–24 september 2019. Delegationens sammantagna bedömning är att syftet med resan uppfylldes.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen lägger redogörelsen till handlingarna.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Redogörelsen

Redogörelse 2019/20:Europol1 Redogörelse för verksamheten inom den gemensamma parlamentariska kontrollgruppen för Europol och den svenska delegationens arbete under 2019.